Sociaal emotionele ontwikkeling mijlpalen

Omgang met zichzelf; zelfbeeld

Doelen in ontw.lft KIJK	Bij start nieuw schooljaar kalenderleeftijd 4-4.7 jaar	Bij start nieuw schooljaar kalenderleeftijd 4.8-5.5 jaar	Bij start nieuw schooljaar kalenderleeftijd > 5.5 jaar
	KIJK 1.6 Maakt behoefte kenbaar Wordt assertiever Herkent zichzelf in de spiegel Wijst om te laten zien wat hij/zij wil KIJK 2 Is op zichzelf gericht Is gevoelig voor goed- en afkeuring Is bang voor onbekende dingen(onweer, dieren) is snel overmoedig KIJK 2.6 Eigen wil wordt sterker Ontdekt dat het invloed op de omgeving kan uitoefenen Zegt bij alles "nee" Wil alles zelf doen Is blij als het iets kan KIJK 3 Wordt driftig als iets niet mag of niet lukt Zegt "nee"en doet het toch Zet eigen wil door. Gebruikt het woord "ik" Kan zes of meer lichaamsdelen aanwijzen	KIJK 3.6 Is nog erg op zichzelf gericht Weet wat wel of niet mag, maar gedraagt zich er nog niet naar Is angstig in vreemde situaties KIJK 4 Ziet concrete verschillen tussen zichzelf en anderen Onderkent nog niet altijd dat anderen gevoelens en wensen hebben Stelt behoeften even uit. KIJK 4,6 Eerste gevoelens van trots en schaamte Wat ik denk en zie, denkt en ziet iedereen. Kan meeleven in concrete situaties Benoemt eenvoudige gezichtsuitdrukkingen zoals boos, blij en bang. Gebruikt het woord "wij"	KIJK 5 Benoemt aspecten van het eigen gedrag. Maakt nog geen onderscheid tussen bedoelingen van zichzelf en de anderen KIJK 5.6 Begrijpt dat hij/zij een eigen ïk" is. Benoemt meerdere emoties bij zichzelf(boos, blij, bang) Onderscheidt meerdere aspecten van het eigen gedrag(wat kan ik goed? Wie vind ik aardig? Wanneer ben ik bij?) KIJK 6 Wat kan ik wel en niet goed Geeft soms al aan of iets wel of niet met opzet is gedaan. Onderscheidt gevoelens van trots, schuld, schaamte bij zichzelf. Beseft dat een ander anders denkt. KIJK 6.6 Benoemt het verschil tussen eigen bedoelingen en die van anderen Maakt soms onderscheid tussen bedoeld en onbedoeld gedrag. Geeft het verband aan tussen de eigen inzet en het resultaat. Controle over eigen gedrag.

Relatie met volwassenen

Doelen in ontw.lft KIJK	Bij start nieuw schooljaar kalenderleeftijd 4-4.7 jaar	Bij start nieuw schooljaar kalenderleeftijd 4.8-5.5 jaar	Bij start nieuw schooljaar kalenderleeftijd > 5.5 jaar
		KIJK 4 Is sterk betrokken op de onderwijsassistente. Doet nog veel alleen. Geniet van activiteiten in kleine groepen. Stelt zich aanhankelijk op. KIJK 4.6 Zoekt korte tussendoorcontacten. Zoekt meer uit zichzelf het contact met de onderwijsassistente/leraar.	KIJK 5 Zoekt contact met leraar en andere kinderen. Heeft de leraar minder vaak nodig. KIJK 5.6 Maakt zich meer los van de leraar. Neemt zelf initiatief en reageert op initiatief van de volwassene. KIJK 6 Toont wederkerige relaties met verschillende volwassenen. Afhankelijkheid blijft nog tamelijk groot. KIJK 6.6 Is meer zelfstandig in de relatie met volwassene. Neemt afstand. Goede omgangsvormen.

Relatie met anderen (kinderen)

Doelen in ontw.lft KIJK	Bij start nieuw schooljaar kalenderleeftijd 4-4.7 jaar	Bij start nieuw schooljaar kalenderleeftijd 4.8-5.5 jaar	Bij start nieuw schooljaar kalenderleeftijd > 5.5 jaar
	KIJK 1.6 Is minder eenkennig. Is gericht op mensen(ook kinderen) die tegen hem praten.	KIJK 3.6 Krijgt meer belangstelling voor andere mensen en kinderen.	KIJK 5 Aanzet tot wederzijdse interactie met andere kinderen. Voorkeur voor bepaalde kinderen.

	Laat genegenheid aan verzorgers blijken(knuffel, kus) Toont verschillende reacties op verschillende verzorgers. Imiteert bewegingen en geluiden. Speelt in deze periode alleen en met zichzelf(solitair spel) KIJK 2 Heeft toenemend contact met andere kinderen uit gezin of er buiten. Kan niet delen. Zoek nabijheid van vertrouwde volwassenen. Behandelt andere kinderen vaak als voorwerp. KIJK 2.6 Zoekt andere kinderen op en speelt ernaast. Is sterk op zichzelf en op eigen behoeften gericht. Vertrouwt erop dat volwassene terugkomt. Dele van speelgoed is nog steeds moeilijk. KIJK 3 Toont belangstelling voor andere kinderen. Houdt geen rekening met een ander. Is soms hard ten opzichte van anderen. Speelt hetzelfde spel naast een ander.	Heeft een duidelijke voorkeur voor bepaalde personen. KIJK 4 Doet nog veel alleen. Geniet van activiteiten in kleine groepen. Helpt spontaan. KIJK 4.6 Speelt in de nabijheid van een ander. Speelt nog naast de ander. Wel korte tussendoorcontacten. Helpt om contact te maken met anderen.	KIJK 5.6 Neemt initiatief tot interactie met andere kinderen waarmee het nieuwe contacten aangaat. Helpt omdat het moet of omdat er iets tegenover staat. KIJK 6 Toont wederkerige relaties met verschillende andere kinderen. Langdurige contacten. Vriendschap is nog vaak een kwestie van eenrichtingsverkeer. Werkt samen met andere kinderen aan een gezamenlijke opdracht. KIJK 6.6 Houdt rekening met anderen. Toont zelfstandigheid in deze relaties. Vriendschap op basis van gelijke voorkeuren. Maakt onderscheid tussen bedoeld en onbedoeld gedrag. Vraagt hulp aan ander en biedt hulp aan. Toont bewondering voor vaardigheden van andere kinderen.

Zelfredzaamheid-taakgerichtheid

	Bij start nieuw schooljaar kalenderleeftijd	Bij start nieuw schooljaar kalenderleeftijd 4.8-5.5 jaar	Bij start nieuw schooljaar kalenderleeftijd > 5.5 jaar

Doelen in ontw.lft KIJK	4-4.7 jaar		
	KIJK 2.6 Is nog niet zindelijk, zegt het te laat. Drinkt uit een kopje maar knoeit nog. Wil helpen bij opruimen en schoonmaken. KIJK 3 Kleedt zichzelf uit. Eet met lepel en vork. Drinkt uit een kopje zonder te morsen. Is overdag geregeld zindelijk. Kent eigen naam.	KIJK 3.6 Is overdag meestal zindelijk. Probeert zichzelf aan te kleden. KIJK 4 Wil zelf problemen oplossen. Daagt zichzelf graag uit. Beluisteren en opvolgen van mondelinge instructie is nog een zwak punt. KIJK 4.6 Maakt duidelijk wat hij wil. Geeft aan dat hij hulp nodig heeft. Begrijpt goed wat anderen van hem verwachten. Haalt beker uit tas en maakt zelf fruitdoos open.	KIJK 5 Is langere tijd met een kleine taak bezig zonder hulp van buitenaf. KIJK 5.6 Is voor langere tijd geconcentreerd met een gestructureerde taak bezig. Opsplitsing in deeltaken is nog belangrijk en kan het kind nog niet zelf. Kan zichzelf redden, ruimt zelfstandig materialen op. KIJK 6 Voert zelfstandig een gestructureerde taak in zijn geheel uit. Steun van de leraar blijft belangrijk. KIJK 6.6 Voert een taak geheel zelfstandig uit Toont taakbesef en doorzettingsvermogen.